
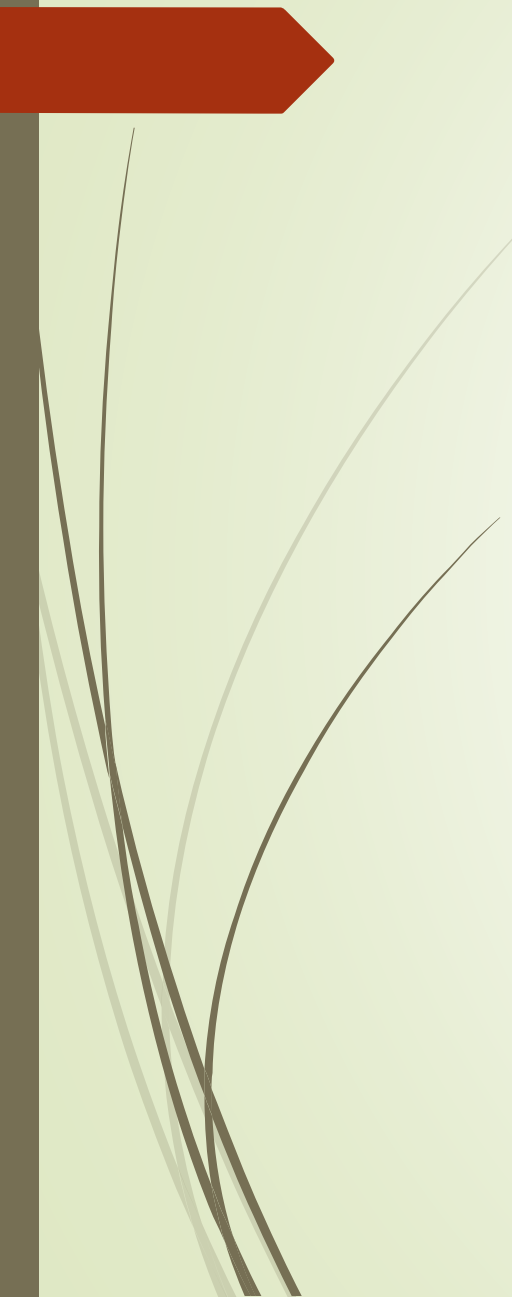

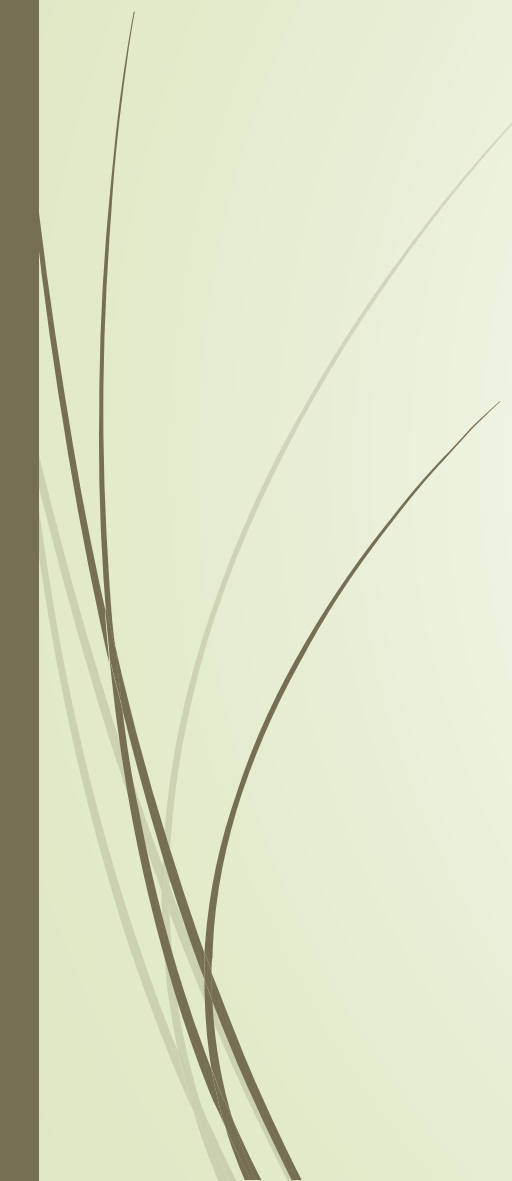
BİYOETİK

- Biyoetik kelimesi ilk kez 1970'lerin hemen başında ABD'de kullanılmaya başlanmıştır. Bu kelimeyi ilk kullanan Wisconsin Üniversitesi'nden biyolog ve kanser araştırmacısı olan Van Rensselaer Potter olmuştur.
- Eski Yunanca'dan gelen "bios" ve "ethos" kelimelerinden oluşmaktadır.
- Etikle canlılık bilimlerinin kesişme noktasıdır.
- Biyoetiği tıp etiğinden ayıran; biyoetiğin konusunun tıp etiğinin ana konusu olan insan hayatı değil, doğada var olan tüm organizmaların hayatı olduğu bilinmektedir.
- Kelimenin anlamına bakılırsa canlı bilimleri uygulamaları sırasında ortaya çıkan etik konularla ilgili çalışmaları ifade etmektedir.
- Kimilerince tıp etiğiyle eş anlamlı gibi değerlendirilmekle birlikte genel kabul daha geniş bir anlam yüküne sahip olduğu merkezindedir.

-
- Günümüzde ise tıp etiği ve sağlık etiği faaliyetleri ile ilgili daha geniş bir terminolojik anlam kazanmıştır. Çağlar boyunca, tıbbi uygulamaların etik boyutu üzerine fi kir üreten pek çok yaklaşım bulunmakla beraber, biyoetik etiğin alt dalı olarak ortaya çıkarak fi lizlenmiştir. Özellikle II. Dünya Savaşı esnasında kamu değerlerini tahrip eden uygulamalar bu alana ilgiyi arttırmıştır.
 - Terim “bios” yaşam ve “ethos” ahlak kavramlarının birleşiminden oluşmuştur. İnsan yaşamı ile doğrudan ilgili uğraş alanlarından biri tıptır. Ancak tıp alanındaki değer çatışmalarını inceleyen “tıp etiği” biyoetiğin alt dallarından sadece biridir, ikisi birbirinin yerine kullanılmamalıdır. Ekolojik etik, çevre etiği, tıp etiği tıbbi biyoetik, klinik etik, klinik biyoetik bu alt dallardandır. Hepsi biyoetiğin kapsamı altına girer.
 - Biyoetik etik konusunda “global”, küresel düşünmeyi de getirir. Günümüzde biyoetiğin dayandığı küreselleşme, sadece insanı değil doğayı, evrendeki tüm canlıları, çevreyi gelecek kuşakları ilgilendiren değerler üzerinde çalışır.

-
- Yapay dölleme,
 - Organ bağışından embriyolojik çalışmalara,
 - Klonlamadan Genetik olarak değiştirilmiş organizmalara (GDO)
 - Kök hücre araştırmaları,
 - Kürtaj,
 - Ötenazi,
 - Deneysel hayvan kullanımı

- Dolayısıyla biyoetik alanındaki konular tek başına bilimadamlarının, akademisyenlerin, hekimlerin, siyasetcilerin, teknikerlerin, felsefecilerin ya da başka herhangi bir kesimin tek başına tekelinde olamayacak konulardır.
- Potter bu terminolojiyi, teknik olarak mümkün olan her şeyin etik olarak haklı çıkarılabileceği anlamına gelmediği; tam tersine bilimsel ilerlemelerin doğayı, çevreyi, insan ve hayvan varlığına olumsuz anlamda müdahaleyi getirdiğini ve hayvanların ve insan türünün geleceğinin tehlikede olduğu endişesiyle önermiştir.
- Teknolojik ve bilimsel ilerlemelerin getirdiği etik sorunlar üzerinde düşünmek, tartışmak ve çözüm yolları aramak

-
-
- Biyoetik, insan hayatının, özgürlüğünün ve onurunun, bilimsel araştırmalarda, sonuçları tahmin edilemeyen modern teknolojiler dolayısıyla tehlikeye girdiği her durumda gereklidir. Teknoloji sayesinde mümkün olanın peşine takılıp sorumsuzca davranmak yerine, genelin çıkarını dikkate alarak teknolojik müdahalenin sınırlarının çizilmesi şarttır.
 - "Ne yapılmalıdır? Neye nereye kadar izin verilebilir? Yapılması mümkün olan her şey yapılmalı mıdır, yoksa bir sınırlama getirilecek midir? Nasıl?"

-
-
- Biyoetik ilkeler Hekimler ve yardımcı sağlık personeli, sağlık çalışanları sağlıkla ilgili kararlar vermek durumundadırlar. Örneđin bir hastanın acı çekmesi ya da sağlık halinin bozulması gibi kararların hepsinde değerler söz konusudur. devlerimiz değerlerin uygulanması ya da harekete geçirilmesidir. Deđerlerin harekete geçirilmesi normları oluşturur. Bu normlar geniş anlamda ilkeler olarak adlandırılır.
 - 19 Ekim 2005 tarihinde UNESCO Genel Konferansı'nda benimsenen “Uluslararası Biyoetik ve İnsan Hakları Bildirgesi” 15 biyoetik ilke benimsemiştir:

-
-
- 1. İnsan Onuru ve İnsan Hakları
 - 2. Yarar ve Zarar
 - 3. Özerklik ve Birey Sorumluluğu
 - 4. Onam
 - 5. Onam verme yeterliğine sahip olmayan bireylerin rızası
 - 6. Bireye saygı ve bireyin bütünlüğüne saygı
 - 7. Mahremiyet ve Sır
 - 8. Eşitlik, Adalet, Hakkaniyet
 - 9. Ayrımcılık Yapmamak, Damgalamamak
 - 10. Kültürel farklılıklara saygı ve çoğulculuk
 - 11. Dayanışma ve İşbirliği
 - 12. Toplumsal sorumluluk ve Sağlık
 - 13. Ortak Yararlar
 - 14. Gelecek kuşakları koruma
 - 15. Çevreyi, biyosferi ve canlı çeşitliliğini korumak

MULTİDİSİPLİNER ÇALIŞMA ALANI OLARAK BİYOETİK

- Biyoetiğin ayrılmaz özelliği çok disiplinli olmasıdır. Biyoloji ve tıptaki gelişmeler biyoetik tartışmaları ateşlerken, felsefe ona izleyeceği yolu çizmiş, hukuk ise bu sürecin adeta lokomotifini olmuş; yasal düzenlemeler, yargı kararları ise adeta yol haritası olarak sürece rehberlik etmiştir.
- Tıp ve sağlık bilimlerinden kaynaklanan etik ve toplumsal sorunların çözümlenmesinde hukuk öncelikle karar verme sürecine sadece ışık tutmakla kalmaz, ayrıca kendi değer sistemini de ortaya koyar. Hukuk ile biyoetik arasındaki ilişki tek yönlü değildir. Etik ve Hukuk her ikisi de sorunları ele almada farklı tarz izleyip kendilerine özgü üsluplar kullanırlarken, aynı zamanda birbirleri ile etkileşime geçmişlerdir. Hukuk kamu ve özel alanda kurumlar ve ticari mali ilişkiler ağı ile ilgili kararlar üretirken; biyoetik temelde insanların seçimleri, bireyin yaşamını belirleyen konularda aldığı kararlar ile ilgilidir. Hukuk biyoetik vakalarda haklara ve yasal işleyişe vurgu yaparken, biyoetik yaşam ve ölüm gibi dramatik olgularda hukuki tahlillere zenginlik getirmiştir.